HİKAYE KİTABI İNCELEMESİ- KÜÇÜK KARA BALIK- SAMED BEHRENGİ

Eserin Künyesi

Eserin Adı: Küçük Kara Balık

Çeviren veya Hazırlayan: Yayın Koordinatörü: İpek Şoran ve Düzelti: Leyla Nebioğlu.

Resimleyen: Kapak ve iç tasarım: Gözde Bitir Tufan.

Yayınlayan: Can Sanat Yayınları A.Ş. (Can Çocuk) .

Kaçıncı Baskı Olduğu: 70. Basım (Eylül 2025). (Can Yayınları'ndaki 1. Basım: 1999 ).

Basıldığı Yer: İstanbul (Basımevi: Melisa Matbaacılık, Zeytinburnu/İstanbul).

Sayfa Sayısı: 50

Fiyatı: 120 TL

Fiziki Özellikleri
Eserin Ebadı: 12.5 19.5

Eserin Kapağı: Renkli Karton Kapak Kullanılmıştır

Kullanılan Kağıdın Özellikleri: Saman Kağıdı

Baskıda Kullanılan Yazılar: Punto büyüklüğü Tahmini 12-14 punto.

Resimli mi: Evet, resimlidir. Resimler siyah-beyaz, çizgi çizim (illüstrasyon) şeklindedir.

Resimler Metinle Birlikte Takip Edilecek Bir Düzenleme İçerisinde mi: Evet, resimler anlatılan olay örgüsünün içine, ilgili paragrafların yanına veya altına yerleştirilmiştir.

Resim Altyazılı Resimde Anlatılanla Uygunluk Arz Ediyor mu: Resimlerin altında özel bir altyazı yoktur ancak metinle birebir uyumludur (Örneğin, yengeç anlatılırken yengeç resmi, kurbağalar anlatılırken kurbağa resmi vardır).

Çizgi Roman mı: Hayır, düz yazı (hikaye) formatındadır.

Resimler Renk Baskı ve Çocuk Muhayyilesine Seslendirme Bakımından Metne Uygun mu: Resimler siyah-beyazdır. Sade ve stilize çizimler olduğu için çocuğun hayal gücünü kısıtlamadan olayı somutlaştırmasına yardımcı olur niteliktedir.

Boyama Kitabı mı: Hayır.

Müzikli mi Işıklı mı: Hayır.

Oyuna Dayalı mı: Hayır.

Form Cilt Mizanpaj Çocuk Kitabı Niteliğine Uygun mudur: Evet, sayfa düzeni, yazı boşlukları ve resim dengesi çocuk okuyucu için uygundur.

Kitapta Hitap Ettiği Yaş Grubuna Ait Herhangi Bir Kayıt Var mı: Dosyada doğrudan "7+ yaş" gibi bir ibare görülmektedir.

Hüküm: Eser, fiziki özellikleri (yazı boyutu, resim dengesi) ile ilkokul çağı (7-11 yaş) çocuklarına hitap etmektedir.

Edebiyat Sosyolojisi Açısından Değerlendirmesi

Eser Bugüne Kadar Kaç Defa ve Kaç Adet Basılmıştır: Can Yayınları bünyesinde 70. baskısını yapmış ve bu baskıda 30.000 adet basılmıştır.

Eseri Yayınlayan Kurumun Çocuk Edebiyatı ile İlgisi: "Can Çocuk", Türkiye'nin köklü yayınevlerinden Can Sanat Yayınları'nın çocuk kitapları konusunda uzmanlaşmış markasıdır.

Eserin Dağıtımı: Ticari bir yayınevi tarafından yapıldığı için kitapçılar ve internet siteleri üzerinden satılmaktadır (Sertifika No: 43514).

Kişi veya Kurumlarca Hediye/Bağış Olarak mı Dağıtılmaktadır: Hayır, ticari satışa sunulmuştur (Bandrol ve fiyatlandırma sistemine tabidir).

Kültür Bakanlığınca Satın Alınmış mı: Bilinmemektedir

MEB Tarafından Tavsiye Edilmiş mi: Kesin bilinmemektedir .(Ancak genel kültür bilgisi olarak; Küçük Kara Balık, Türkiye'de öğretmenler tarafından sıklıkla tavsiye edilen bir klasiktir).

Eserden Kitaplarına Örnek Parçalar Alınmış mı: Bilinmemektedir.

Yazarın Başka Eserlerinden Örnekler Ders Kitaplarında Var mı: Bilinmemektedir.

Yazarın Çocuklar İçin Başka Eserleri Var mı: Evet, "Bir Şeftali Bin Şeftali", "Püsküllü (Çıngıraklı) Deve", "Sevgi Masalı" gibi diğer kitapları listelenmiştir.

Yazar Çocuk Edebiyatçısı Olarak Tanınıyor mu: Evet, çocuk öyküleri ve masalları yazmış, masallar derlemiş bir yazardır.

Yazar Çocuk Edebiyatını Meslek Olarak Düşünüyor mu: Evet, hayatını bu alana ve eğitime adamıştır.

Yazarın Asıl Geçim Kaynağı Nedir: Öğretmenlik yapmıştır. İran'ın Azerbaycan kesiminde 11 yıl köy köy dolaşarak öğretmenlik yapmıştır.

Yazar Çocuk Edebiyatı Nazariyatı ile Uğraşıyor mu: Halkının toplumsal ve folklorik yapısını incelemiş, derlemeler yapmıştır.

Yazar Ödül Almış mı: Bilinmemektedir.

Eser Ödül Almış mı: Kitap 1968'de Bologna ve 1969'da Bratislava ödüllerini almıştır.

Eserin Başka Dillere Çevirisi Yapılmış mı: Yazarın Azerbaycan Türkçesi ve Farsça arasında çeviriler yaptığı belirtilmiştir. Eser dünya çapında tanınan bir eserdir.

Tanıtmalar ve Eleştiriler: Bilinmemektedir.

Yasaklama Söz Konusu mu: Bilinmemektedir.

Yazar Tarafından Çocuklar Muhatap Alınarak mı Yazılmış: Evet, "çocuk öyküleri ve masalları yazmış" ifadesi ve anlatım dili bunu doğrular.

Büyükler İçin Yazılıp Çocuklarca Okunan Bir Eser mi: Hayır, doğrudan çocuklar için yazılmıştır ancak alegorik yapısı nedeniyle büyükler tarafından da ilgiyle okunur.

Başlangıçta Büyükler İçin mi Yazılmış: Hayır.

(Tekrar sorusu): Bkz. Madde 20.

Uyarlanmış mı: Orijinal metindir.

Söz Başı/Arka Kapak Muhatabı: Giriş doğrudan hikaye ile başlar ("Yılın en uzun gecesi..." ), çocuklara hitap eder.

Sinema/TV Uyarlaması: Bilinmemektedir.

İsteme Adresi: Maslak Mh. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza No: 9/25 Sarıyer, İstanbul.

Muhtevaya Dayalı Özellikler
Konu: Küçük bir balığın, yaşadığı derenin sonunun nereye gittiğini merak etmesi, bu merak uğruna güvenli evini terk edip denize ulaşmak için çıktığı maceralı yolculuk.

Ana Fikir: Merak etmek, sorgulamak ve keşfetmek yaşamın en önemli gayesidir; kalıpların dışına çıkmak cesaret gerektirir ve bu uğurda bedel ödemek gerekse bile özgürlük ve bilgi buna değer.

Vak'a (Özet): Küçük Kara Balık, annesiyle yaşadığı dereden sıkılır ve dünyanın sonunu görmek ister. Komşuları ve annesi ona karşı çıkar. Yola çıkan balık; irili ufaklı şelalelerden geçer, kurbağalarla , yengeçle ve kertenkeleyle karşılaşır. Kertenkeleden pelikana karşı kullanmak üzere bir hançer alır. Pelikanın kesesine düşer ama aklını kullanarak oradan kurtulur. Sonunda denize ulaşır ve bir balık sürüsüne katılır. Ancak bir balıkçıl kuşu (heron) tarafından avlanır. Balıkçılın midesindeyken, yuttuğu başka bir küçük balığı kurtarır ve hançeriyle balıkçılın karnını yırtarak onu öldürür. Küçük Kara Balık'tan bir daha haber alınamaz ama hikayesi diğer balıklara ilham olur.

Yazılı Anlatım Türü: Masal / Hikaye (İç içe geçmiş kurgu: Yaşlı bir balık 12.000 torununa masal anlatmaktadır ).

Temel Değerler: Özgürlük, cesaret, merak, sorgulama, dayanışma, cehaletle mücadele, fedakarlık.

Şahıslar Kadrosu:

İnsanlar: Çoban oğlan, Balıkçı (bahsi geçiyor).

Hayvanlar:

Küçük Kara Balık: Sorgulayan, cesur, başkahraman.

Anne Balık: Koruyucu, geleneksel, değişime kapalı.

Komşu Balık: Dedikoducu, kışkırtıcı.

Kurbağalar: Kendini beğenmiş, dünyayı göletten ibaret sananlar.

Yengeç: Tehlikeli, kibar görünümlü düşman.

Kertenkele: Bilge, yardımcı, balığa hançer veren dost.

Pelikan: Hilekar, tehlikeli düşman.

Testere Balığı: Korkulan bir figür.

Balıkçıl (Heron): Son düşman.

Kırmızı Balık: Hikayeden etkilenip uyuyamayan, yeni bir Küçük Kara Balık adayı.

Cansız Varlıklar: Ay (Kişileştirilmiş, balıkla konuşur).

Eserde İşlenen Mekan
Dil ve Üslup: Yazar, çocuğa uygun, yalın ve akıcı bir dil kullanmıştır. Diyaloglar ağırlıktadır. Açıklanması gereken bazı kavramlar (dünya, başka yerler, aymazlık uykusu ) olay örgüsü içinde verilir.

Ne Zaman Okunabilir: Hikaye kurgusu "Çille Gecesi" (Yılın en uzun gecesi) başlar, ancak her zaman okunabilir.

Ders İçinde/Dışında Okuma: Sınıf içinde tartışarak okunmaya çok uygundur (Felsefe, Hayat Bilgisi, Türkçe dersleri).

İlgili Dersler: Türkçe (okuma-anlama), Hayat Bilgisi (farklılıklara saygı, keşfetme), Sosyal Bilgiler (birey ve toplum).

İş Sevgisi: Doğrudan mesleki iş sevgisi değil, "bir amaç uğruna çabalama" duygusunu aşılar.

Rol Dağılımı/Temsil: Evet, çok fazla karşılıklı konuşma olduğu için (Balık-Anne, Balık-Kurbağa, Balık-Ay vb.) sınıf içi canlandırmaya (drama) çok uygundur.

Resim/Yazma/Deneye Sevk: Evet, çocuklar balığın yolculuğunu resmedebilir veya sonunu kendileri yazabilirler.

Okuma Hevesi: Sürükleyici kurgusuyla okuma hevesi uyandırır.

Ters Düşen İfadeler: Dini veya milli değerlere açıkça ters düşen bir ifade yoktur; ancak "büyüklerin sözünü dinlemeyip gitmesi" ve "hançerle öldürme" sahneleri bazı muhafazakar çevrelerce eleştirilebilir. Ancak metnin bağlamı "sorgulamadan itaat etmemek" üzerinedir.

Çocuğa Görelik: Çocuğun merak duygusuna hitap etmesi bakımından değeri yüksektir.

Hayata Yakınlık: Toplum baskısı, farklı olanı dışlama gibi gerçek hayat durumlarını hayvanlar üzerinden başarıyla anlatır.

Hitap Ettiği Yaş Grubu (Muhteva): Soyut kavramları (özgürlük, ölüm, fedakarlık) içerdiği için 9 yaş ve üzeri için anlam derinliği daha fazladır, ancak 7 yaşından itibaren okunabilir.